

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 10. velikega serpana 1867.

List 23.

Osemnajststoletnica v Rimu.

3. Vabilo Rimljanov k osemnajststoletnici.

Ko je bilo že več časa poprej razposlano povabilo do vsih škofov po svetu, je 14. rožnika 1867 papežev namestnik kardinal Patrizi z iskreno okrožnico povabil Rimljane še posebej k preimenitni slovesnosti, šestnajstiga rožnika pa ravno tako tudi mestna rimska gosposka. Iz vsacega oklica, kakoršne je ljudstvo, kakor se je vidilo, po vsih ulicah z veselim obrazom prebiralo, naj nekoliko pesnamemo.

Kardinal Patrizi pravi: „Slovesnost ss. aposteljnov Petra in Pavla se nikoli ni povernila tako častitljiva in tako posebnega ozira vredna za Rim in za vesoljni svet, kakor se ima zdaj v kratkem, to leto, obhajati po povelji sv. Očeta. Vsi vsi že morajo vediti, posebno pa Vi Rimljani, da k častitljivemu obhajanju obletnega spomina njune zmage bomo to leto pervikrat privzeli stoletno slavljenje njunega slovečega mučenja po osemnajst stoletjih, odkar sta evangeljsko resnico s svojo kervjo zapečatila. In ker je bila vera, po apostolskih poglavarjih tukaj v Rimu oznanovana in vstanovljena, vselej rodovitna z junaki, ki so na poskušnjo nasledvali njuno velikoserčno neprestrašenost...; torej se bode naj lepši dan stoletne slovesnosti povisal še s častitljivim posvetničevanjem mnogih blaženih, katerih eni so si pridobili palmo mučeništva, drugi lovoriko spoznavavstva.“

Zdaj visoki vabivec zavrača na to, kako presloveča je častitljivost keršanstva in apostolskega Rima. Kolike spremembe so se godile v Rimu, odkar sta bila aposteljna brezbožno obsojena! Naj bolj trinoški preganjavci keršanskega imena so si nasledvali in zginili z obličja zemlje, rimsko cesarstvo samo je padlo in leži pod težo svojih velikost in svojih pregréh; privihre tujcev so z novimi življi ljudstva in narode starodavnosti pretopile; postave, véde, šege, jeziki, vse reči — ali so sprejele drugo obličje, ali pa so bile v razdjanje pogreznjene. Ne tako pa edini pričujoči rimski Sedež; kljubovaje vsaki čas peklenskim vratam, se ni nikoli prevernil, in med vsimi spremembami še stoji edina ta naprava, ter se ravno s tem poterjuje za božjo, in ostala bo nedotikljiva in nespremenljiva v svojem uku, v svojem duhovnem posestvu ... do konca sveta ...

Zdaj pa, pravi dalje, ta brezbožnost poslednjih časov, ta popolnoma revšina, ki še sto lét svojega razpleta in svojih napadov ne šteje, — si vmišljuje dognati na to, da bi to imenitno božje delo nehalo...!

Potem napoveduje navadno devetdnevno po vsih rimskih cerkvah pred praznikom ss. Petra in Pavla ter se nadja, da se bode pobožno opravljala. Opravlja naj se s peto mašo, z izpostavljanjem sv. R. Telesa, premi-

ljevanjem iz življenja ss. aposteljnov s posebnim ozirom na prebivavce rimskega mesta, z navadnimi molitvami; nasledvajo naj lavretanske litanije z molitvami Defende, Deus cujus dextra, Deus omnium fidelium, 5 očen. itd. in začasne molitve, poje naj se Tantum ergo in sklep je z blagoslovom. V nečarnih cerkvah je bilo to opravilo sploh popoldan proti večeru. Vsakrat je 40 dni odpustkov za pričujoče, pa tudi popolnoma odpustek po spovedi, sv. obhajilu itd. za tiste, ki so saj petkrat pri tem opravilu. Tudi bolniki in jetniki se jih zamorejo vdeležiti, ako storé, kar jim spovednik velevala. — V predpraznik se je celo uro po vsih cerkvah zvonilo.

K sklepu spodbuduje Rimljane k hvaležnosti za dobre, od poglavarjev apostolskih prejete, „kterih je toliko, kolikor stoletji in dogodb, ki razodevajo previdnost Božjo nad Rimom. O srečna stolnica!“ zakliče s sv. Janezom Zlatoustom... „Kar ste očesi za telo, močno in polno zdravja, to sta za Rim groba njenih aposteljnov. Ne leskeče se tako silovito raztegnjena nebesna prostornost, kadar jo solnce zagerne z rekami svitlobe, kakor pa sijejo od teh spominkov žarki, ki se od ondod razlijaajo in razsvitlujejo vesoljni svet... In premišlujte, o bratje, premišlujte s pobožnim čenjenjem veličastni prizor, kakšno glediše bode Rim ob vesoljnem vstajenji! Kako zalo darilo bo takrat daroval Rim naj višemu Gospodu, kateri je Bog sam!... Ta dar pa ni lišp njegovega bogastva, ne stebri, ki ga zveličajo, ne vsa mogočnost njegovih spominkov...: to ste dve trupli, ki ste lepoticje Rima, in podpornji vesoljne Cerkve! „PROPTEREA DILIGO ROMAM: PROPTEREA URBEM ADMIROR. TOREJ RIM LJUBIM: TOREJ MESTO OBČUDUJEM.“

S kolikim navdušenjem se je tudi rimska mestna gosposka tega godovanja vdeležiti želela, kaže njeno vabilo, namreč:

Rimljani! Preveseli prihod osemnajststoletnice častitljivega mučenja ss. aposteljnov Petra in Pavla, velikih varhov tega blazega mesta, po pravici v vsih sercih radost budi, in vam priložnost daje, razodenite s pobožnimi in prazničnimi slovesnostmi tiste verske občutke, ki ste jih neprenehoma imeli.

Sleherno zunanje skazovanje veselja v taki okolišini je znamenje naše dopadljivosti, ki smo doživeli to srečo, pa ravno tako tudi naše dolžno pričanje hvaležnosti do teh nebeških varhov, ki čujeta nad nami in nam prosita brambe in pomoči od Darovavca vsih dobrot.

Rimljani!

Mestno zastopništvo, tolmač splošnih želj, ki je vravnalo zverstenje očitnih praznovanj, vabi tudi mestnjane, da naj kronajo 28. in 29. dan tekočega mesca, dneva bogoljubnega veselja, ter naj mesto čez navado lepo razsvetlijo.

Potem napoveduje mestnjanstvo očitne slovesnosti od 28. rožn. do 7. mal. serpana, kakoršne so n. pr.: V petek (28. rož.) razsvitljenje stolne cerkve sv. Petra; v saboto umetni ognji na Pinču in razsvitljava poti ob „Korsu“ s plinavo (poslednje tudi v nedeljo); v ponedeljek ljudska veselica na pristavi „Borghese“ na stroške posestnika samega; v torek godbe itd.; v sredo večernica na Rimskem tergu (Foro Romano) med razsvitljenem z baklami, razsvitljenje starih spominkov z bengalskim ognjem. Enake reči tudi naslednje dni. Kar sem pa sam že leta 1856 opazil, to tudi gospoda Heidrih in Jeriha poterjmeta: da namreč pri vsih tacih veselicah, podnevnih in večernih, ni tistih nespodobnost zapaziti, kakor se dostikrat vidijo po naših mestih do tolikega studa in gnjusobe. Zarés, naj perva stopinja do prave olike naj bi bila ta, da se ta sramota odpravi. Tukaj naj bi pričeli Mühlfeldi, Hasnerji, Herbsti z vsim tovarštvom, in naj bi pri miru pustili konkordat in druge reči, ki še nikomur lasú skrivile niso in ki jih izmed vsih 26 milijonov nobeden za to ne prosi, zunaj kacega mavtarskega odpadnika.

Koliko tisuč ljudi je bilo pri razsvitljenji kuple pri „girandoli“ (umetnem ognji ob Pinču), pa vse se je izšlo v lepem redu; najmanjšega nemira ni bilo, in kar nič nespodobnega, nič vpitja, vriskanja ali kaj enacega. Naj gg. mavtarji s tem lepim rimskim obnašanjem primerijo n. pr. ostudno kvakanje, krokanje, bogokletje vsakomnogo, ki je pred malo tedni spremljalo Garibalda po Benečanskem in drugod, pa bodó vidili, kje je blagor — pod Garibaldovim ali pod papeževim žezlom?

Rimsko mesto tudi nima tacih potepinov, kakor se vidijo drugod, zlasti kjer so dobrotne naprave in redovi zaterti, in kakor se tudi v naši Ljubljani večkrat zbira, ob kolodvoru, pri imenitnih pogrebih in drugod. To mesto ima toliko milih naprav za uboge in zapušene, kakor nobeno drugo na svetu ne. Omenim naj le samo naj imenitniši: „Ospizio Apostilico di S. Michele“ (Apostolsko sprejmiše sv. Mihela) in „Ospizio di S. Maria degli Angeli“ (sprejmiše Marije D. Angelske) za revne otroke obojega spola, ki jih je blizu 1700 v obéh hišah, ženska mladost pod vodstvom usmiljenih sester, moška pa v rokah svetnih duhovnov. Vsi imajo enako obleko in hodijo čedno spremljani in na pare k cerkvenim opravilom; do 300 jih je bilo o neki priliki tako prišlo v cerkev. Otroci dobivajo delo in pa poduk v vsih potrebnih rečeh.

Njih zaslužek se deli v 3 dele; 1. del gre napravi, 2. gojencu ob odhodu, 3. pa rabi tudi otroku za njegove male potrebe. Naj veči del ženstva ostane v napravi do omožitve. In začetniki tacih dobrotnih naprav so prav pogosto svetniki. (H.)

Ravno te dni pa so naznanovali v „Volksfrd.“ o mladi tatinski družbi 4 osebic; poglavarica je bila 14letna kajžarska hči, že večkrat kaznovana, naj mlajši pa še le 6 lét. Na 4 krajih so kradli od Semriaha do Bruka, in po več krajih skušali krasti. Dve culi nakradenih in razparanih oblók so našli pri njih... Cerkev katoliška — dobra mati! — „Reichsrath!“ — Tudi smobrali v dunajskih listih, da na Dunaju celo po luknjah in prékopah pod mestom svoje gnezdo imajo, in ondotno srenjstvo bi pač bolje storilo, da bi na odrejo enake zane-marjenosti tisti čas obračalo, ko hujska na jezuite, konkordat, kakor pred nekaj leti njih judovski časniki na usmiljene sestre.

Tri mesce na Jutrovem.

(Cvetna nedelja in palme, slovesno opravilo pred Božjim grobom. — Ruski hospic in kar je v njem. — V cerkvi kervavega bičanja. — Br. Lorenc bivši v Afriki. — Duhovne vaje. — Molitve vel. tedna.)

Cvetno nedeljo, 25. sušca, smo bili skorej ves ljubi dan v cerkvi Božjega groba; od sedmih zjutraj pa do

dvanajstih je terpelo opravilo častitljivega patriarha, ki je med neštevilnim spremstvom redovnikov, domačih in tujih duhovnov blagoslovil velike palmove veje in jih delil med vso asistencijo, duhovstvo, strežnike, romarje in druge. To opravilo je tam na mestu, kjer se je nekdanj djanje samo godilo, vse bolj zanimivo in ginjaivo, kakor pa deleč na tujem. Prav lep spominek je taka palma, ki mislim, da jo je vsak seboj vzél na dom, če je bilo tudi treba čez morje z njo.

Potem je patriarh slovesno maševal na prezalem oltarji, ki je bil nalaš za to postavljen ravno pred Božjim grobom. Kaj dragocén je antependium, kakor samo svitlo srebro viditi; med prelepimi svečniki je stalo šest velicih narejenih lesketečih cvetlic — vse srebro in zlato. Pasijon so prav slovesno peli čč. oo. frančiškani s pevskimi dečki vred.

V ponedeljek sem maševal v lepi kapeli ali prav za prav latinski cerkvici, ki je posvečena Marii D. v nebo vzeti, kjer se ji je bil po izročilih Zveličar prikazal po svojem vstajenji. Ondi imajo torej tudi sv. Rešnje telo shranjeno.

Ta dan smo bili nekteri tudi v velikanskem ruskem hospicu, ki je proti severnemu zahodu nekoliko zunaj mesta. Vse razun ozidja je še nekako v delu. Kmalí se je nekdo našel, ki nam je napravo razkazoval in je govoril po rusko. Kapela se vsa leskeče novosti in lepotij. V stolpu je nov zvon, ki tehta 20 stotov; radi bi bili pa z Ruskega pripeljali še veliko težjega, toda ne more se spraviti od Jafe naprej, ker ni prave ceste, temuč morajo vse prenesti le velbludi, konji in druga živina. V sprejmišu sta bila 2 ruska duhovna in 12 mnihov, malo romarjev (pritisnili so bili pozneje, ker so s svojo velikonočjo zadej), družega ljudstva skorej čisto nič ni v tolikih prostorih. Silno veliko sob na okrog je za „misiije“, ne vém prav kakošne? Menda ne za take, kakor jih imajo Rusi med katoliškimi Poljaki!

V torek po cvetni nedelji je bilo opravilo v cerkvi kervavega bičanja, kjer sem tudi jaz maševal (za R—ve) pri velikem altarji precej prvo mašo. Tukaj kažejo jamico, ker je stal poprej kos stebra, pri katerem je bil božji Zveličar bičan, in ki je zdaj v cerkvi Božjega groba v latinski kapeli, kar sem že o drugi priliki popisoval. Prav lepe mašne oprave so tukaj in po cerkvici je silo snažno.

Po sv. maši sem se soznanil s č. frančiškanskim Br. Lorencem, ki je bil poprej v misijonu v Afriki. Južni Tirolec je. Zastran zamurske terdobe je to terdil, kar drugi. Vidil je tudi zamurca Stanislava, ki je bil nekaj časa v Ljubljani. Pa tudi zavoljo ondotnega morivnega obnebjja je tožil; v manj kot 3 mescih, je djal, je bilo umrlo štirinajst misijonskih ljudi takrat, ko je bil on tamkaj.

Imeli smo véliki teden vsi romarji duhovne vaje ali eksercicije v kapeli avstrijskega gostiša, torej smo imeli ta čas le bolj sami seboj opraviti, in pričujoči smo bili pri opravih vélikega tedna v cerkvi Božjega groba. Psalmi pri zornicah in hvalnicah se pojejo skorej vse kakor pri nas; žalnice spremljane s fisharmniko vse drugač, in zdi se mi, da imajo za vsak dan druge napeve; lekcije se berejo nekaj po samostansko, romarji in drugi duhovni pa kakor kdo zná, — naj bolj čudno je zavijal neki patriarhov duhoven — po greški šegi, ker je doma iz Grecije, mogoče da je konvertit, pa vender ne vém; „Benediktus“ kakor pri nas, od „Miserere“ se vsaki drugi stavek moli, drugo se poje. Bil je pričujoč svitli patriarh Valerga in terpelo je opravilo véliko sredo od 3—6, tedaj 3 dobre ure.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V zboru „Matičnem“ 7. t. m. je gosp. predsednik dr. Toman spregovoril nekatere besede o razcvetu slovenstva sploh in našega posebej, se ozerl na pričeto jugoslovensko akademijo z vošilom, da naj bi srečno napredovala z Božjim blagoslovom, pozdravil goste in „Matico“, ter pričel sejo. Tajnik g. Lésar je nato čitaje sporočilo povedal, da med drugimi rokopisi je „Matici“ ponudeno „slovensko naglopišje“ (štenografija) in gerško-slovenska slovnica. Udov je 1206, lansko leto jih je pristopilo več kot predlanskim; pričujočih je bilo nekako do 60. Premoženja ima naprava čez 26.000 gl., za natis knjig ostaja 2—3000 gl. za prihodnje leto. Na predlog dr. Tomana in prigovor dr. Bleiweisa je zbor željo izrekel, da naj bi Koseski svoje pesmi izročil „Matici“. — Dr. Zupanec je potlej prečital prešteve. Dr. Toman je nasvetoval, naj bi bilo zanaprej v Ljubljani več in zunaj manj odbornikov, ker lahko se nameri, da se pri posvetih njih zadostno število pogreša. Ali bi ne moglo pa zunaj ravno to število ostati, če se tudi znotraj zmnožijo? — Enajsteri izvoljeni odborniki so gg.: Dr. Kosta, Lésar, Marn, Praprotnik, Šolar, dr. Poklukar, dr. Hočevár, Einspieler, Cegnar, Cigale, dekan Grabrijan. Po nekaterih denarnih posvetih je predsednik zbor sklenil z vošilom, da bi se v prihodnje več udov seje vdeleževalo. Marsikateri prav dragi štajarski in drugi gosti so nas bili obiskali. Pri godbi in petji zvečer je bilo pričujočega veliko ljudstva.

— Grebén železnega čevljarskega mosta že stoji, ter kaže, da bode kmali delo gotovo. Ime mu bo: „Hradeckov most.“

V Škocijanu na Dolenskem, kakor smo slišali, bode 29. avgusta, v god ondotnega preč. gosp. fajmoštra J. Kunstelna in v dan šolskega očitnega spraševanja še druga znamenita slovesnost, odgernil se bo namreč že postavljeni Knobleherjev spominek in opravile se bodo zanj mertvašnice. Vredno je pri tako lepih slovesnostih biti in prepričani smo, da vdeleževalci bodo pri ljudnega domačega gosp. očeta s tem serčno razveselili.

Iz Kamne gorice. Kdo se tudi v poznejih letih z veseljem ne spominja dneva, ko so ga bili kot maljnega otroka pripeljali boter v cerkev, da so ga škof poterdili v veri po zakramentu sv. birme! — Tudi za otročiče kamnogoriške fare je bil 10. mal. serpana prav vesel in srečen dan; videli so namreč ta dan pervikrat svojega višjega pastirja, milostljivega gosp. knezoškofa Jerneja. — Komaj se juterna zora zazná, že nam zvonovi in gromeči možnarji naznanijo veseli in slovesni dan. Okoli 6. ure zjutraj so bili že otroci s krasno šolsko zastavo zbrani pri vhodu v vas, vsi praznično oblečeni, in imeli so zelene vejice v rokah, ter željni pričakujejo, kdaj jim bodo na bližnjem gričku možnarji naznanili, da bližajo se nam naš ljubljani višji pastir. Rajske mило je sijalo juterno solnce na malo čedico nadepolne mladosti. Ura odbije 7; možnarji zagromé; vse prešine veseli čut; — kočija priderdrá; otročiči pa in množica ljudi, ki je višjemu pastirju na-proti prišla, vsi pokleknejo in sprejememo sv. blagoslov. V lepem sprevedu pripeljejo gg. duhovni visokočislana gospoda knezoškofa v cerkev. Cerkev kamnogoriška je krasna in prav prijazna; vidi se na nji, da ima prav skerbne in vnetega predstojnika. Kdor to cerkev pogleda, vsak se bo sam prepričal, da naš blagi gosp. fajmošter nevtrudljivo skerbé za popravo in olepšanje cerkve. Ta dan pa je bilo tudi okoli cerkve prav mično ozaljšano; veliko mlajev se je ponosno proti nebu dvigalo in postavljen je bil krasen slavolok s primernim slovenskim napisom. — Po sv. maši so milostljivi knezoškof otroke keršanski nauk izpraševali, se z njimi pri-

jazno pomenkovali, ter se pri otročičih po izgledu nebeškega Učenika prijazno obnašali in tako res ljudi serčno razveselili; — potem pa so poklicali na malo čedico poterdnika sv. Duha, ter pričeli maziliti z oljem zveličanja.

Posebno veliko dobroto in delo keršanske ljubezni so milostljivi knezoškof še s tem pokazali, ker so za uboge šolarčke kamnogoriške fare 50 gl. podarili; tudi učitelja, pevce in pevke so obdarovali. — Stotero naj Jim Bog poverne in ohrani nam dolgo dolgo tako dobrega pastirja in očeta! Otrokom in tudi nam vsem bo gotovo 10. dan mal. serpana v hvaležnem spominu ostal.

Iz stare Loke. (Misijon.) (Konec.) To vse je sad misijona, ki se navadno pri mnogih kaže, naj bo že njih število tu ali tam več ali manjši. Pa če bi tudi le ena duša se resnično spokorila in do smerti stanovitna ostala, ktera bi bila brez misijona morebiti v grehu umerla, — ves trud, vsi stroški bi bili obilo poplačani. Zato se duhovni pastirji, ki to pomislijo, ne dajo prestrašiti, ako na katerem kraju ni toliko sadu viditi po misijonu, kakor drugod. In kdo so tisti, ki jih misijon nič ne poboljša? Navadno taki, ki jih k sv. opravilom ali celo ni, ali pa so bili le k nekterim prišli. Tako se je godilo nekim pijancem. Od dalječ so bili prišli k nekemu misijonu in slišali so ravno pridigo o neskončnem usmiljenji Božjem — o prejšnjih, ki so hudobijo greha in njegove strašne kazni tako živo popisovale, pa niso nič vedili, torej so polni prederznega zaupanja domú šli. Drugi le zavoljo nadlegovanja domačih, ali iz radovednosti pridejo, pa s terdim srcem in s skrivno ljubeznijo do navadnih grehov. Mogoče je pa tudi, da kdo veliko posluša, pa vender terd ostane. Žalostno je to priznati, pa tolažiti se moremo s tem, da tudi Kristusu, ki je z Božjo modrostjo učil, in tolike čudeže delal, in Njegovemu izvoljenemu orodju, sv. Pavlu, niso vsi verovali (Jan. 12, 37 in drugod, dj. ap. 28, 24 in dr.), ampak le ktere je nebeški Oče „vlekel“ (Jan. 6, 34), in „kolikor je bilo odločenih za večno življenje“ (dj. ap. 13, 48), namreč po nezapopadljivem sklepu milosti Božje.

Pa že sem predolgo govoril o rečeh, ki jih je „Dаница“ že večkrat z djanskimi zgledi dokazala, zdaj le še nekoliko dostavim o našem misijonu. Ni mi treba več hvaliti temelite učenosti in iskrene zgovornosti častitih očetov, ni mi treba bolj ali manj obširno posnemati zapopadka posameznih govorov*), med kterimi so nekteri poslušavce do solz ganili, čeravno ima v ti okolici ljudstvo zavolj obilnega pridiganja v mestu in zunaj, o navadnih praznikih in posebnih slovesnostih, kterih se v obeh farah ne manjka, za Božjo besedo že precej oglajene ušesa. Dosti je, ako povém, da ljudstvo obeh loških fará je spet pokazalo, da ima v obilni večini še staro terdno vero in znano pobožnost; da so se domači med seboj k pridnemu obiskovanju priganjali in goreči mlačne spodbudovali; da so ptujce brez našega opominovanja radi pod streho jemali; da naša velika cerkev je bila večidel po vsih svojih prostorih napolnjena in nekatere kratki tako natlačena, da se je le čuditi, kako so mogli vsi prenašati brez škode toliko gnječo in soparico, da pa pri vsem tem vender ni bilo prevelikega pahanja, posebnega nereda ali kake nesreče; da tukaj in v mestu so imeli spovedniki veliko opraviti, kterih je bilo srednje dni obilo, perve in zadnje dni pa manj in sicer zavoljo praznikov, obnovljevanja kerstne vode in urnih maš, ki se tiste dni beró po vseh farah, in da je spovedovancev vsakega stanu ostalo, ki niso mogli med misijonom na versto priti, čeravno je bilo tukaj čez 6200, v mestnih cerkvah čez 1000 obhajanih. In posled-

*) Skušeni duh. pastirji želé iz modrih vzrokov, da bi se obširne osnove, pa tudi posebno lepi in zdatni govorski zavinki ali celi odstavki misijonskih govorov po časnikih ne naznanovali, dokler imamo tako malo misijonarjev našega jezika. Pis.

njič, čeravno tako splošnjega blagoslova, tako posebnih zgledov pokore, ki jih je „Danica“ iz Smlednika pripovedovala, nimamo pokazati, pa vender smemo reči, da tudi pri nas se jih je veliko bolj ali manj očitno poboljšalo, in vsake verste gori popisanega navadnega sadu misijonov se tudi tu najde več ali manj. Tudi mi smemo s čast. gosp. popisovavcem iz Prihove (v lanski Dan. št. 16. str. 127.) reči, da „veliko grešnikov je bilo zdramljenih, veliko žalostnih potolaženih, mlačnih spodbujenih, pravičnih poterjenih in — kdo more naštetih vse milosti in čudeže, ki se o taki priliki godijo v znotranjem človeku!“ Ravno na zadnje imenovane misijonske dobrote so naj imenitniši, pa zvedile se bodo še le tam, „kjer bomo usmiljenje Božje vekomaj prepevali.“ Zanesljivo upanje imamo, da tudi pri nas je marsiktera spoved, ktere so posebno pri čast. oo. misijonarjih navadno po dolgo terpele, s prerobenjem notranjega človeka se končala. Vsi poterjujemo, kar je eden duhovnov neki dan s tolikim veseljem rekel: „To so gospod dekan res dobro storili, da so misijonarje poklicali!“ — Koliko se pa v naši cerkvi tudi zunaj časa službe Božje molitve stori, koliko pobožnih (tudi moških) ob nedeljah pred misijonskim križem kleči, že to je tako spodbudno in tako dobro znamenje, da bi se ne moglo reči, da je misijon bil zastoj, tudi če bi se sicer ne vidilo toliko družih veselih nasledkov. Ne skrivam, da se ni vse popravilo tudi po misijonu. Čeravno je zlasti po nekterih soseskah zdaj veliko bolj mir po noči, se vender tudi še kaka ponočna vrana oglasi.*) Pa taki so se le malo misijona vdeležili ali pa celo nič ne. (Ne upamo si razglaševati izrekov kacega mladega, menda večji del v smerljivo mesenost zatopljenega garjevca ali kake malikovavke, toliko pa smemo reči: ako taki prederzni ljudje v zakon stopijo brez resne pokore, naj pričakujejo takrat mirnega življenja v svojem stanu, kadar bote Selšica in Poljanšica nazaj tekle. Vrd.) Takim bo pač gnada sv. misijona, ki jo jim je Bog zdaj ponujal, enkrat v toliko gotovši pogubljenje, če jih poseben čudež popred ne spreoberne. Pa to se je smelo že tako pričakovati. Ko je govorica iz Radoljice veliko več, kot je res bilo, vedila o nasprotovanji zoper misijon, smo torej že poprej ljudem rekli, naj se ne bojé, če se bo peklenšek toliko bolj zoper misijon repenčil po svojih pomagačih, kolikor večji zgube se boji za svoje kraljestvo. Res je bilo nekaj tako bogokletnih govoric slišati, da bi človek mislil, da so prav iz mavtarske ali frajmavtarske kovačnice. Da bi bilo več pohujšanja, je satan stari madež, zavolj ktereга dežela Kranjska in v nji zlasti kranjski in loški okrog po svetu slabo slovita, še malo bolj počernil. Že tisti večer ko se je bil misijon pričel, sta se dobre pol ure od tod v neki vasi pijan mož in mladeneč zbila (zakaj? ni spodbudno praviti), in prvi je bil na videz precej ranjen, pa brez nevarnih nasledkov. Čez štiri tedne po sklepu misijona pa so v neki kerčmi, ktere posestnica je bila že večkrat zastoj svarjena, naj po noči čez uro ne toči, štirje fantje v nedeljo večer čez polnoč pili in na zadnje so se stopli, trije zoper enega, kateri je bil dvakrat lahno z nožem ranjen pa hudo poteptan, tako da je čez poldrugi dan umerl. Duhovna so mu tako pozno poklicali, da ko je prišel,

uni ni več govoril in je bil brez spovedi le s pogojo odvezan in v sv. olje djan. Ne gre nam duše njegove soditi, ker Bog jo je že sodil, tudi ne izgovarjati unih, ki so v pijanosti tako divjaštvo storili; treznih je gotovo groza, ako se je le spomnijo. Vender po tem, kar se zunaj vidi, se mnogim njegova časna smert zdi očitna kazen Božja. Živega se je vse balo, razun nekterih nesramnic in vinskih bratov, ker je veliko denarja kazal, čeravno ni bilo viditi, kako bi ga bil pošteno prislužil. Par dni popred je bil domu prišel iz ječe (norčeval se je, da pride iz „alumната“), kjer je bil že tudi med misijonom, in koj — ne vedoč, da njegove ure so že štete — je ves pijan norčeval se z vsim kar je svetega, s postom, z molitvijo, celo s križanim Jezusom. Marsikteri je rekel: „Kakoršno življenje taka smert, — mera njegovih hudobij je bila polna.“ — Bog, ki tudi hudo lahko k dobremu oberne, daj, da bi ta djanska pridiga pravice Božje, ki ne dá seboj norčevati, tudi takim kaj zaleгла, pri kterih so zastoj vse druge opominovanja in prošnje.

Sicer pa je bil med misijonom lep red. Naš za vse dobro vneti župan Matevž Bernik je bil že popred napovedal kerčmarjem, da čez deveto uro zvečer ne smejo točiti, in prodajavcem sladkarij, da ne bo terpel prodajanja zapeljivih napisov, in ko se je neka ženska kmalo potem v Cerngrobu vender tega prederznila, jih ji je pobral. Da bi se kaka nerodnost ne prigodila, ki bi dajala nasprotnikom misijona priliko take opravila ovirati, je hodil sam z dvema možema vsaki večer okrog po vasi stražit.

Pač bi me mikalo na zadnje ugovore zoper misijone, ki se navadno slišijo, malo pojasniti, kakor jih izverstni pisatelj Benger (Pastoraltheologie, Regensb. 1863 III. 315—20.) na pet dobro tiskanih straneh temelito spodbija. Pa da ne bo predolgo, opomnim le to, da tudi v lanskim „Drobtinica“ in v Wetzler und Welte Kirchen-Lex. VII, 161. so overžene naj navadniši take prazne misli. —

Serčna zahvala visokočastitim oo. misijonarjem, ki se za zveličanje duš vse darujejo in čez svojo telesno moč trudijo! Enako vis. čast. gosp. dekanu, ki so nam toliko dušnega veselja naklonili, ki so svojim velikim zaslugam za faro nov dokaz očetovske skerbi za zveličanje sebi izročenih duš pridjali! Pa zahvala iskrena tudi vsim vis. častit. gospodom, ki so nam prišli tačas pomagat! — S tem naj sklenem svojo sporočilo, ktereга namen je bil ravno ta, kakor dotičnemu razgovoru v Bengerjevem pastirstvu, namreč: da bi se potreba misijonov bolj čutila, njih korist bolj priznala, in njih blagodar in sad bolj razširjal in iskal vernemu ljudstvu v zveličanje, duhovnim pastirjem pa v pomoč in polajšanje vesti. Sej po Kristusovem zgledu (Mat. 9, 36. Mark. 6, 34.; 18, 2) se jim ljudstvo smili, in tako si pridobé zaupanje, da kar so morebiti sami po nevednosti ali kakor si bodi zamudili, jim v misijonu drugi sposobniši pomočniki popravijo.

xy.

Iz Zagreba. △ (Slovesni pričetek jugoslovenske akademije.) Naj tudi „Danica“ svojim čitateljem razglasi, kako se je jugoslovenska akademija znanost in umetnost odperla v Zagrebu. Za one, ki ne vedó, kaj da je akademija, opomnimo na kratko, da je akademija društvo učenih glav, ki se bodo trudile na dan spravljati zakladov vsestrane znanosti in umetnosti, da se vsi jugosloveni izobražujejo in z olikanimi narodi drugimi v ravno versto stopijo. K temu je treba velicnih dušnih in denarnih moči. Obojih ne manjka jugoslovenom; toda bile so posebno dušne moči do zdaj razperšene. Povzdignil pa je prvi sin hervaški, prevzvišeni škup Strosmajer, narodni dom, akademijo, v kateri so se lepo združile dušne in denarne moči, da zamorejo

*) Stari ljudje pripovedujejo; ko je bila leta 1816 in 1818 huda lakota, je bilo po noči povsod vse tiho: slišala se je zunaj le sova, in po hišah glas ljudi, ki so rožnikranec molili. Pomislimo, da tu pri nas že leta in leta ni bilo slabe letine in se je letos spet veliko pridelalo, v tem ko pa v Galiciji povodenj poljske pridelke v 15, 18, 30 do 60 vaséh le v enem okraju pokončá. Spomnimo se tudi, da je bilo pred malo leti ravno to na Ogerskem, ali pa kakšno škodo je lanska vojska naredila na Českem, Marskem in v Šlezii, pri nas pa nič ne. Zato dajmo se premagati ljubezni in dobroti Božji in ne odlašajmo pokore do časa Njegove jeze.

zdaj zložno pospeševati znanosti, brez katerih bi ne mogel jugoslovanski narod zverševati prevažne naloge, ktera mu je po Božji previdnosti očitno odkazana, da namreč očedi in oblaži zemljo, ktero je turška sila toliko stoletij gazila in ognjuševala. Vredno je toraj, da v vedni spomin popišemo prvo svečano sejo jugoslovenske akademije. — Da bi dostojno sprejeli ustanovitelja akademije, prevzvišenega škofa djakovaškega in druge goste, se snide veliko število ljudi na kolodvor. Zagledavši mili in prijazni obraz preljubljenega škofa zadonijo presunljivi „živio“-klici, ki se ponavljajo o prihodu Serbljev iz Beograda in ne prenehajo, dokler vzvišeni škof pred akademsko sejo služil sv. mašo, potem hiti vse k narodnemu domu, kder ima akademija za zdaj svoje mesto. Prišlega prevzvišenega škofa pozdravi vse z velikim veseljem in nekako sinovsko udanostjo in glasnimi „živio“-klici. Nepopisljiva radost in milina sijala je gospod škofu z obraza, ki je jasno razodevala veliki pomen tega dneva.

Pervi poprime besedo prevz. škof, in v krasnem gladkem govoru drobi prevažno tvarino: da je sv. vera kerščanska podlaga in naj obilniši vir vse znanosti in umetnosti; da toraj modrice le tedaj in tako dolgo rod človeški njegujejo in v resnici oblažujejo, dokler jih krepi mila rosica blagoslova kerščanskega! To — so sklepali govornik — mora biti tudi akademiji glavno ravnilo! — Zares, vsega pomena vredne besede! Kamo so brezbožne, nekerščanske, napuha pijane znanosti dandanašnji spravile svet, ki se olikanega šteje? V staro paganstvo po novem kroju. Teh, katerim je trebuh edini bog, katerim merzi do vsega, kar koli dahne po kerščanstvu, kateri zagovarjajo neverstvo in krivoverje, v tem ko sami brez vere živeti hočejo, teh je dandanašnji legijon! Da se toraj človeštvo po Evropi do čistega ne poživini, treba je, da znanost krene na kerščansko stran, da se na visocih šolah sv. vera Sinu Božjega spoštuje kot podlaga časne in večne sreče za vsacega človeka. —

Po gosp. škofu je govoril vredni predsednik akademije, dr. Rački, o znanstvenih zadevah akademije in nje važnosti za jugoslovane. — Slednjič je našteval akademski tajnik dosedanje delanje akademije, načertal propis prihodnjega, in obznanil premoženje te naprave, ki znaša že čez 300.000 gold. Tako bila je zveršena prva seja. — Prevzvišeni škof so potem ob dveh na obed povabili k sebi vse odlične deležnike te svečanosti. Kako se pri taci priložnosti godi, ni treba popisovati. Samo dve reči naj omenimo. Prva je serčna ljubezen in prav bratinska vzajemnost vseh plemen jugoslovenskih, ki se je tukaj razodevala. Resnično je, kar je o tej priliki rekel pesnik: „Evo četir' južna brata: Srbini grli tuj Horvata, — Bugarin tuj i Slovenac — u jedan se vežu vienac...“ Drugo je veliko sočutje, ki so ga pokazali pri tej priliki vsi vnani Slaveni, poslavši po telegramih serčni pozdrav iz vsih mest od Petrograda in Moskve do Beograda in Tersta. —

Na večer isti dan oskerbela je bilo „Kolo“ prelepo veselico, pri kateri smo občudovali veliko izverstnost hervaških umetnikov, pevstva in godcev. — V pondeljek, 29. jul., je bila v slavo pričete akademije glediščna igra in opereta. Igrali so članovi narodnega gledišča tako dobro, in vse v tako sijajni opravi in lepem redu, da vaš dopisnik brez vse pristranosti more reči, hervaški igravci se smejo meriti z naj boljšimi, ki jih nemški svet občuduje in v zvezde kuje. Ni bilo čuti besedice, ki bi poštenega človeka uvredila; šale in smeja pa toliko, da je človek čisto pozabil na vročino, ki nas je parila v polnem gledišču.

In tako, čeravno so se čuvaji javnega reda, kdo ve česa vse bali, se je srečno in prav slovesno postavil temeljni kamen jugoslovanski akademii, ktera utegne tudi za nas Slovence važna postati, ako se naši učenjaki poprimejo hervaško-serbskega jezika in — v njem pisati začno.

Od nekod. V. (Košček strele za goropadne otroke, male in velike.) Večni gospodar še neprenehoma čudesa dela. Zdaj čudež svojega usmiljenja, zdaj svoje ostre pravičnosti; z dari kakor z udari nas modro vodi, kakor modri oče svoje otroke. Naj bi se mu le tudi voditi dali, ne pa bili svojeglavni otroci. —

Noben zapovedi svoji ni Bog posebej še pristavil obljube ali kazni kakor samo četerti. Skušnja vsakdanja pa tudi priča, da so res dobri otroci vseskozi skoro še srečni na svetu. Priča pa tudi, kako bridko se 4. zapoved Božja maščuje nad otroci, kateri so dobro znali iz rok starišev svojih dobrote jemati, ko pa oslabijo, in bi jim otroci imeli dobrote povračati, so jim zapuščeni stari še v tistem porednem kotcu na potu, kjer se smeti terpijo.

Zatorej, neobtesani sinovi in vé grobe hčere, kateri ste poleg drugih tudi 4. zapoved Božjo že zdavno pozabili, in ste očetu ali materi, ali pa obema živi rabeljni: — odprite svoje uhlje, in poslušajte!

V lepem slovenskem kraju (ki naj ga zavoljo drugih zamolčimo Vr.) je bil mlad gospodar, kateri je svojega starega očeta v svoji rojstni hiši težko gledal. Rad je terdil, da mu ni nihče na svetu bolj na potu kakor njegov „stari!“ Da bi se mu vendar že skoro ugenil. Mnoge bridke je revež dobival požirati od svojega mlajega. — Res pa pride bela tetica in reši starega očeta sinove čudne — „ljubezni“. Ves vesel, da se je „starega“ vendar že enkrat iznebil, gre sin sosedu naprosit, naj le pride merliča preobleči pomagat. Sosed obljudi. Sin se verne domu.

Nikdar pa ne bi bil verjel, da je sosed tudi za se be naprosil in da se tako kmalo hoče nad njim dopolniti četerte zapovedi druga stran: „če ne spoštuješ očeta in matere, ne boš dolgo živel, in dobro na zemlji ti ne bode.“ Svojemu pragu se bliža in — božja ga zadene, mertev se zgrudi na tla. Ko sosed dojde, ga je tudi že bilo treba preobleči. Nekaj pred Duhovim so nju pokopali skupaj. V prostorni hiši domači je bilo sinu pretesno zraven očeta. V ozki jamici je bilo prostora dovolj obema. Čuti ni bilo pritožbe zaradi tesnobe.

Ker je dobra pridiga, v dveh glavnih delih načertana, na grobu se sama ponujala, si sam ali sama lahko uganeš, kaj da so gospod fajmošter pridigovali veliki množici začudenih spremljavcev, kako nazočim, zlasti pa malim in velikim otrokom 4. zapoved Božjo na serce polagali, in jim s krepko besedo serce in kosti pretresli. — Prestrašeni so se pogrebci celo iz tujih duhovnij pozgubili s pokopališča in ta čudni pogreb pripovedovali. Je li to čudež ali ne, nečem se prepirati. — Meni pa je gologlav pobožen starček iz Ž. o tem pogrebu pravil in k koncu je pristavil: „Lejte, lejte, zmiram še se med nami mirakeljni godijo!“ —

Iz Tersta, 4. avgusta. J. S. (Iz starega glagoljskega rokopisa.) — S tem listom izročam Vam malo verstic, ki prosim, da bi jih blagovoljno sprejeli v „Zgodnjo Danico“, zlasti ker je reč sploh cerkvenega zapodpadka, kar tudi naslov priča, ki je taki-le:

„Kvadirne ali legištri ali knjige (urbarji) v glagolici pisane, ktere se hranijo v župnijski knjižnici v Dolini pri Terstu.“

Pod tem naslovom podajam na dan nekoliko odlomkov iz farnih knjig pisanih v glagolici, ktere se hranijo v župnijski knjižnici v Dolini.

Te knjige ali boljše zapisniki, da si gledé zgodovinskega ozira malo važne, imajo vendar neko vrednost kakor „spomini“ iz preteklosti, in to še več, ker mi Slovenci imamo malo da ne skoro nič spominov pisanih v domači besedi in v glagolici — mislim, da nobenega ne razun unih iz VIII stoletja, in ktere je Miklošič priobčil. Ti zapisniki so nam v dokaz, kako so tačas čislali in njevali naši praočetje svoj jezik, in kako marljivo ga rabili duhovni v cerkvenih opravilih in uni morebiti celo tudi v djanskem življenji, kar tudi Linhart terdi: da so Kranjci do XVI stoletja pisali v glagolici. Jezik, v katerem so te knjige pisane, je slovenski, ki vleče precej na hervaško narečje; poznati je pa treba dobo, v kateri se je v te zapisnike vpisovalo in prevdariti, da istrijski Slovenci se bližajo Hervatom v naglasu in nekaj tudi v posamnih izrekih, kar je pri nekaj naravno.

Vpisovali so duhovni, ki so bili ali ptujci, ali pa domačini „rodom iz Doline“ ali njene okolice. Pustivši ostalo razsodbo gledé jezika zmožnejim podajam na ogled nekoliko verstic posnetih iz teh knjig, ktere sledijo v tem-le redu:

I. Kerstna knjiga.

Liber Baptizmorum (1607—1619); ta je latinski naslov. Glagoliški pa se glasi:

„1605. To je legištar iz krsta va ime gosna. farmana prejurja jurinčiča farmana dolinskoga i ja pre pjero dragonič bih vato vrime podružnik
„v Dolini.

Primeri:

„Na 8 dan miseca marca ja pjero dragonič krstih hčer matiju
„puntu iz suerba ime otroku marina kumi srbul božič kuma
„marina gerolica oba stanuci v vasi suerbi
„jenvara dan 10 ja pre juraj jurinčič farman krstih antonija komara
„hčer marino i njega žene jele iz klanca biše botri berton grahona ino
„marina križmarica iz ocizle.“

Vpisovali so se v ta „legištar“ kersti od 1605—1607 le v slovenskem jeziku in naslov na čelu knjige je v glagolici čedno zapisan; ne vém, kako se je pozneje mogel zapisati latinski naslov z letom, ker od tega časa naprej do 1609 se dobijo kersti v latinskem in slovenskem vpisani. Od leta 1607 naprej je začel novoprišli župnik J. Pangere, rojen Buzetčan, italijanski zapisavati, podružnik zapisaval je vedno svoje kerste slovenski do leta 1610; od tega časa izginila je slovenščina z glagolico vred iz župnijske pisarne in umaknila se ptujki italijanščini, ktere so se bili duhovni kmalo poprijeli.

Menim, da ne bom dolgočasen, če naštejemo nekoliko imen, ktere so različne ali pa dandanes pri nas neznane: Srbul (Sacrb), Vido, Jerolim, Berton (Berte, Jernej), Marina (sedaj pri nas neznano ime). Družinske imena pri ženskih so izpeljane iz moških, n. pr., Žahar-Zaharna, Mihel-Mihelica, Komar-Komarica, Zerjal-Zerjalica, Križman-Križmanica itdi. (Konec nasl.)

Iz Tersta. (Reči iz duhovnega pastirstva.) Die 1. Julii habita est *prima collatio pastoralis Justinopolitana, praesidente Illustrissimo et Reverendissimo Episcopo*. Interventore 26 P. T. D. presbyteri ex Decanatu Justinopolitano, Pyrrhanensi et Karkavcensi. Praemissa per Illustrissimum Episcopum brevi allocutione de momento collationum pastoralium, deque necessitate servandi foven-dique unitatem in clero, Secretarius legit Acta cujusdam collationis Tergestinae, ut praesentibus specimen et forma habendi hujusmodi Collationes exhiberetur.

Deinde proposita et fusius discussa fuerunt dubia ac quaesita varia, quae una cum brevibus responsis hicce vulgamus.

1. a) *An licet diebus Sabbathi per annum, in quibus ex apostolico indulto vesci carnibus permittitur, etiam pisces promiscue adhibere?*

b) *An hoc valet etiam de Sabbathis Adventus?*

Resp. ad a) Affirmative quidem, quum concessio ipsa nullis restrictionis verbis expressa sit; attamen per indulgentiam legislatoris non intelligitur solum etiam officium abnegationis et mortificationis, quod unusquisque pro modo suo tenetur exequi: hinc non est vexanda conscientia edentium, sed valeat monitum Apostoli: „Is, qui manducat, non manducantem non spernat, et qui non manducat, manducantem non judicet.“ Rom. XIV, 3.

ad b) Provisum in praecedenti.

2. *Quaenam media adhibebit Parochus, ut tum personas conditionis civilis, tum publicos officiales, qui negligunt praeceptum de communione paschali, ad meliorem tramitem reducat?*

Resp. Praeter amicum correctionem et opportunam exhortationem in privatis colloquiis, ne negligatur etiam publica admonitio in sermonibus sacris, prout prudentia pastoralis modum suggeret, adducendo etiam poenas disciplinae ecclesiasticae, quibus praecepti hujus observatio omni tempore urgeri consuevit, neque praetermittatur occasio confessionum sacramentalium ad excitandas matres et uxores, ut pro suo officio filios et maritos ad observantiam praeceptorum S. Ecclesiae trahere non cessent.

3. *Quomodo impediti poterit consuetudo hinc inde rigens nimium differendi baptismum?*

Resp. Utendum admonitione privata, ac imponendum obstetricibus, ut Parochi indicent diem nativitatis prolium, qui dein cum parentibus de sacramenti administratione agat.

4. *Crescit in dies profanatio dierum festorum, quoniam diversoria, popinae aliaque loca publica tempore cultus divini publici pomeridiani aperta manent. Quomodo malum tollendum?*

Resp. Exsistit lex civilis, quae commemoratum abusum vetat. Invocetur itaque brachium saeculare, si alia mitiora media non sufficiant.

Insuper et alia argumenta minoris momenti ad trutinam revocabantur.

In proxima Collatione, quae habebitur Justinopoli die 5. Septembris, sequentia argumenta discutientur.

1. Quid agendum, ut animis juvenum imprimatur reverentia erga personas auctoritate et potestate pol-lentes?
2. Num tolerari potest abusus, ut eadem die, et in eodem districtu parochiali duae instituantur processiones?
3. Quomodo impedienda esset divulgatio doctrinae, quam disseminant atheismi et materialismi fautores in grege fidelium?
5. Quomodo promovenda frequentia fidelium in audien-dis sacris sermonibus?
5. Quomodo instituendae forent collectae per pias so-dalitates, ut efficacius et abundantius provideatur necessitatibus Missionum catholicarum? (Skof. list.)

Iz Jeruzalema nam je po dobroti izročeno tudi pismo p. n. gosp. vodja Fr. Hrovata do gosp. Dragotina Lahajnarja, ki je posebno tehtno in mikavno in torej hvaležno iz njega posnamemo, kar je bolj sploš-njega in za občinstvo, namreč:

Naša voznja (iz Tersta po morji) je bila srečna. Vsi moji romarski tovarši so o viharji skoz dva dni več ali manj terpeli za morsko boleznijo, moj želodec pa je zmiraj čvrsto hranil, kar je prejel. Akoravno sem bil

enkrat verh barke dobro po podu telébil, akoravno so drugo pot sklede, krožički in kozarci pri večerji rožljali z mize, je bilo to le vzrok sladkega smeha in mi serca ni poderlo. V Aleksandrii je bilo vse precej dolgočasno, pa prav velika vročina. V Jafi, na prvem kraju svete zemlje, smo se z veliko nevarnostjo iz parobroda (na čolnih) na suho prepeljali, in ondi bi skorej bil zgubil mavho z vsim denarom, ker se prepeljevanje ni godilo tako, kakor je bilo dogovorjeno; čez dve uri britkost-nega iskanja in hoje gori in doli sem poslednjič vse našel v nekem gerškem samostanu... Pa to še ni vse. Konj, ki me je imel v družbi z romarji dalje nesti, z bremenom ni bil zadovoljin, jaz pa — nevajen ježe — nisem bil zmožen svojo pravico izbojevati si; padel sem dvakrat tako, da sem se enkrat celo opotavljal, če bi vstal ali ne. Vročina je bila zmiraj hujši in pot v hribe skorej nezmagljiva, da bi si človek noge ne ulomil. Spomnite se na potu proti Nabrežini iz zemlje molečih pečin in skal, in misliti si bote kos, kakošna je velika cesta (od Ramlje) proti Jeruzalemu. Toda previdni konjiči so vajeni taci potov. Vse pa je bilo pozabljeno, ko smo v obliči sv. mesta stopili na zemljo in Boga zahvalili za milost, da smo dosegli konec svojega hrepenenja. Zemlja z vsimi svojimi zakladi mi je tukaj zginila spred solznih oči, in v tem presrečnem trenutku sem želel, da bi zopet imel krog sebe mnoge drage, ki so me obdajali ob uri mojega ločenja, ktere nikoli ne morem pozabiti, da bi se tudi oni vdeleževali tako nedopovedljivo prijetnih občutkov, ki so mene takrat zajémali.

In kako me je pretresalo, ko sem pol ure pozneje že v svojem in vsih znancev imenu klečal in molil v cerkvi Božjega groba na Kalvarii, precej potem pa v majhnem prostoru Božjega groba samega; — vse to zamore le serce čutiti, besede ne morejo dopovedati. Preden katoliški Arabec gre v Božji grob, iz velikega spoštovanja čevlje pusti zunaj; tukaj se pa tudi človek čuti, kakor domá, sej tukaj so vsi pobožni kristjani s pobožno molitvijo v duhu vsak dan zbrani.

Zdaj tedaj sem precej deleč od Ljubljane, kar iz tega posnemite, da tukaj je čas za celo uro in 23 minut naprej; ko je tedaj v Ljubljani ura 12, kaže pri nas ura 1 in še 23 minut čez, torej 7 minut manj kot poldrugo uro.

Nebo je tukaj noč in dan zmiraj čisto jasno; nič se ne vé o dežji, toči ali blisku. Le v začetku majnika je tukaj zoper navado en dan deževalo. Časniki naznačujejo, da o veliki noči so bile povodnji, toča, pogo-riša. Tukaj vsega tega ne sledi ni. Imamo tu že zrelih lemón, jabelk, hrušk, podzemljic. Oleandri že od 1. majnika neprenehoma cvetó. Ker Jeruzalem zavoljo njegove visoke lege vetri prepihujejo, zato vročina v zidovju ni tako neprenašljiva, in v senci gorkomé kaže zjutraj 13—20 stopinj, opoldan 23—28, zvečer 22 stop. Ako pa človek pod milo nebo stopi, ga žgè v glavo, kakor da bi si bil živega oglja na njo djal; torej je smertna nevarnost, da solnce utegne možgane vneti, in zavoljo tega si tukaj klobuke zmiraj z belim platnom (z ruto) ovijajo, ktere ga en konec zadej čez vrat visi, da ga vročine varuje. Po potu je prehlajenje nevarno, ker dobí se merzlíca, ki utegne tudi nevarna biti.

Jaz, hvala Bogu! sem bil dozda zmiraj čisto zdrav. Bolečine v glavi, ki me je v Ljubljani tolikrat nadlego-ovala, tukaj dosihmal še prav nič ni bilo čutiti. Pervi vodja ima zdaj že v drugo merzlíco in se je ne more znebiti; jaz pa sem dozda k večjemu čutil majhno zastalo bolečino v desnem kolenu, in to je bil nasledek vedne ježe v začetku; zakaj peš hoje, kar bi bilo meni ljubši, tukaj zavoljo slabih potov skorej nič ni. Ker tukaj ni vozov, kakoršni s svojim rožljanjem tako neusmiljeno ušesa tergajo, pa tudi čisto nobenih po-

dnevni rogoviležev in ponočnjakov ne, kateri bi s kričem nepokoj delali, torej je življenje od te strani tù v mestu mirú prav prijetno. *) Le samo dragina je velika in britka, ter se napoleon tukaj tako hitro razdá, kakor goldinar v Ljubljani.

Povejte g. J., kteremu sem ravno poprej pisal, da jeruzalemski patrijarh bo popotoval iz Rima v Pariz in potem na Dunaj; mogoče bi bilo torej ga na potu skoz Ljubljano viditi. Dalje, da je P. Ratisbon 23. majnika prišel v Jeruzalem, in kar je naj bolj ginljivo, da je iz vstavov in šol Nemčije prinesel polne zapisnike lastno-ročnih podpisov učencev in učenk, s čimur so nazna-ovali bogoljubne čutila svojega serca, ki naj jih položi na mesto križanja Kristusovega. Te imena so bile položene na altar, kjer je bil Kristus na križ pribit, ondi je spovednik sionskih hčeri maševal, in po sv. maši so bile zopet z altarja vzete in sežgane. —

Od 25. rožn. je v romarnici tudi P. Amadej de Damas iz jezuitovskega reda, s pisateljstvom znan gospod iz Pariza. Imenitne in svete namene ima v sv. deželi; Bog mu daj k dosegu svoj blagoslov. Ta pater je v naj boljših letih, prav prijazen, bil je že večkrat sem priromal in prihodnje leto zopet pride s celo karavano romarjev. Ravno daje na svetlo delo v francoskem jeziku, v kterem ob kratkem zaznamuje spričala, kje da je bil ta ali ta sveti kraj, pa tudi nasprotné pomislike pisateljev omenjuje, in povsod nateza besede sv. pisma, ki tisto mesto zadevajo v francoskem in latin-skem jeziku. —

Stran 98 letošnje „Danice“ prvi razdelik spodej (št. 12.) omenja in pohvali pobožnost francoskih vojakov. Naj tudi jaz k temu nekaj malega pridenem ter omenim posnemanja vreden zgled. Pred nekimi tedni je bil tu sem prišel podadmiral (pomorski poveljnik) francoske fregate pred Bejrutom — Simom s svojim vojaštvom in častniki, ki so prav spodbuden zgled dajali, ker razun samo 3 častnikov so vsi drugi z vojaštvom in admiralom na čelu šli k sv. spovedi in v Božjem grobu k sv. obhajilu. Kjer se bogoljubno serce tako veselo razodeva in pa v takem stanu..., tam s katoličanstvom še ni ravno tako slabo, in očitno spoznavanje svojo vere dela posebno vojšaku veliko čast.

Upamo, da ne bomo prečast. gosp. vodja razžalili, ako iz sicer osebnega pisanja še tole pristavimo: „Ko sem bil zvedil, da so novi šent-jakopski gosp. fajmošter mestno faro v posest vzeli, sem na Božjem grobu pobožnost opravil, ter prosil blagoslova Božjega nad srenjo in nad njenega novega pastirja.“ Fr. Hrovat.

V Jeruzalemu 11. mal. serp. 1867.

Kaj je kej novega po domačem in tu-jem svetu?

Že več tednov, preden je bila združevanska po-stava v državnem zboru prišla v posvet, je bila kato-liška stran sklenila, da bo spodbijala pritikljej „staats-gefährlich“ (državi nevarno), ker hinavci bi gotovo to besedo v škodo cerkve in katoliških družb obračali. In res! Ravno te dni je imela „Neue Freie“ spis, po kterem so ji vse pravice katoliške cerkve tern v peti, in vse ji odreka, ker le država ima biti vse v vsem; — samo tega še ni povedala, da minister za bogočastje naj bode kdo izmed judovskih časnikarjev, kateri sam bi imel pravico birmati in redove deliti, — ali k večjemu tudi „katoličan“ Mühlfeld. —

Vsi časniki pišejo, kako sedanja politika že rakom žvižga. Opazovati začenjajo, da samo z madjarskimi,

*) Samo, da psi v velikih tropah cele noči skor po vsih jutrovih mestih grozovinsko lajajo; pa tudi ta strah ni brez prida. Vr.

nemškimi in poljskimi „liberalci“ ne bo šlo. Krepki „memento“ Tirolcev, Čehov in Jugoslovenov, je čutiti, so jim kakor strašni opomini bili na njih britkostne persi, ob kratkem, gg. Herbst in Kaiserfeld sama sta rekla: s českimi vodniki se mora „govoriti.“ Ti polikoni, ki jim je jeza nad rusko etnografijo vzela vso zmožnost za učenje avstrijskega narodopisja, res blezo ne vedo, da večina avstrijskih narodov so Slovenci in da katoličani niso manjščina, da Tirolci in Slovenci so tudi ljudje, in da historiška Avstrija se ne dá — — odpihniti, — — ti politikarji so do čistega odgosposodarili v očeh vsih katoliških, narodnih in konservativnih Avstrijanov, to pa ne še le kar od danes. S kakim Herbstom se ne bo pogajal noben Sloven, s kakim Mühlfeldom noben katoličan, s kakim Šindlerjem noben Tirolec. — — Drugi možje morajo priti, da bojo sklenili zvezo z dolgo teptanimi in psovanimi narodnjaki-konservativci itd. (Tako „Gegenwart“ na Dunaji.)

„Triesterica“ in za njo „Laibacherica“ se močno boji za katoliško vero, ko bi se po kaki nesreči primerilo, da bi nam imel car zapovedovati, in kaj vestno svari katoliško duhovstvo zastran tega. To je vse prav in lepo. Če kdo, gotovo mi katoliški duhovni ne želimo ne ruskega žesla in ne caropapizma; če kdo, se mi zavemo velike dolžnosti do vere, cesarja in cesarstva: čudno se nam pa zdi, da se ti dve tetki takrat ne oglasite za cerkev, kadar mahajo po nji Mühlfeldi, Herbsti in Šindlerji. —

Dunajski časniki se zdaj jezé, ker universa v Kielu pravi, da je bil znani protestanški profesor Bonitz 18 let med divjaki; bil je pa na Dunaju profesor — na vseučilišu. Nočemo priterdovati, da so vsi Dunajčani „barbari“; ako so pa Lutrovi učenci v Kielu slišali ali čitali, kakošne „salamandre“ so neki „učeni gospodje in gospodiči“ Bonitzu brisali pri komers-u za slovo in ako so delali sklep „a majori ad minus,“ se ni čudom čuditi, če so protestanški bogoslovci v resnici te misli, da njih Bonitz je bil med divjaki. — V pojasnjenje naj pristavimo, da omenjeno kielsko vseučiliše je iz samega spoštovanja do tolikih zaslug na Dunaju Bonitza naredilo za dohtarja „bogoslovja“ in v diplomu neki pravi: „Post ingentes, quos in barbaras gentes melioribus Germanorum moribus excolendas per XVIII annos insumsit labores, fausto nunc omine in patriam reducem etc.“ ... Kranjec bi rekel Dunajčanom na tako satiro: „Prav „šika“ se vam!“ —

V Budi počiva mohametanski „svetac“ (!) Gjula Baba (cvetlični oče). Budansko mesto je torej hotlo sultanu pomagati moliti na tem „svetišču“ o njegovem prihodu v Pešto. Dalo je pred džamijo narediti prelep rudeč šotor in odmenilo je bilo, v šotoru sultanu podati persti z Gjula-Babjega groba. Pri nas se čislanim osebam podá blagoslovljene vode, kadar v cerkev stopijo. To je menda tista „világoš-aufklärung“, ki se svetinjam keršanskih mučencev in katoliškim božjim potom posmehuje, za turške hadži-potnike pa tako nezmerno nježkaste občutke pase! —

Naj tehtniši reč sedanji čas so obravnave med tistima odborama, ki se pomenkovata zastran sprave z Madjari. Misli se, da na sad teh dogovorov so velike reči zastavljene. —

Herbst se je bahal v neki seji derž. zbora, da je nemški narod njegovih misel (zastran posvetnega zakona, ločenja šole od cerkve itd.); eden „tajčböhmov“ pa mu v „Volksfreundu“ odgovarja za gotovo, da komaj 8 ali celo le 9 desetih bi bilo njegovih misel. Lagati je lahko.

V Rimu se za cerkveni zbor v resnici pripravljajo. Odbor za koncilije je škofom predložil imenik sedemnajstih vprašanj v ta namen. Med drugimi so te-le: Če se spolnuje cerkvena prepoved, da krivoverci in izločeni ne smejo pri kerstu botri biti; — s kakošnimi pomočki bi se utegnile odverniti napake, ki izhajajo iz posvetnih zakonov, in če se spolnujejo cerkvene pogoje in previdnosti, v mešanih zakonih zapovedane; — kako naj bi se od cerkvenih govorov odvrčalo vse preposvetno (profano) in prazno, ali kar ni iz sv. pisma in izročil; — kako naj bi se pomagalo zoper napako na mnogih krajih, kjer so šole čisto izprežene iz vsake duhovske podložnosti; — kakošne povelja naj bi se dale za vgodne napredke klerikov v slovstvenih, modroslovskih in bogoslovskih vedah, in s katerimi pomočki naj bi se deseglo, da bi po doveršenih šolah cerkvenih véd ne opuštali, temveč se jih še z večji gorečnostjo poprijemali; — če ima kapitel polno svobodo v volitvi kapitularnega vikarija, ko je škofov sedež sprazen; — kakošne napake izhajajo iz tega, ako krivoverske osebe pri katoliških deržinah služijo, in kako bi se dale odvrčati; — kakošne napake so se kje vgnjezdile v oziru na blagoslovljene pokopališa in kako naj bi se odpravile itd.?

Amerikanske naznanila. V cerkvi čistega spočetja v novem Jorku so undan oo. dominikani imeli misijon, pri katerem je bilo 14.500 ljudi pri sv. obhajilu in 95 spreobrnjenecv je bilo sprejetih v katoliško cerkev. — V Lujvili hočejo za same zamurce posebno cerkev zidati. — V Našvil-i v stolnici je bilo v kratkem 230 osób birmanih iz naj imenitnejših deržin, med njimi je bilo 12 spreobrnjenecv. — Število šol in bogoslovcev se v Ameriki silo množi. V Cincinatu je bilo v semenišu 80 učencev, med njimi 18 bogoslovcev, 8 modroslovcev itd.; 7 je bilo mašnikov posvečenih, 4 so bili v amerikanski vstav v Rim poslani. Da bode tudi Ameriko, kakor druge dežele, katoliška cerkev spreobrnila in olikala, kdo bo nad tem dvomil; da bodo pa tudi tam, kakor drugod, sčasoma mavtarski keabri se zalegli, ki bodo v predala katoličanov gnjus valili in oliko sebi pripisovali, je tudi gotovo. — V Baltimoru in po okrajini so ss. Petra in Pavla praznik posebno slovesno s skupnim obhajilom obhajali; čez 20 spovednikov je dva dni poprej po celi dan in pol noči in še v praznik sam spovedovalo. Namen je bil, skleniti se s slovesnostjo v Rimu: da bi Bog prikrajšal terpljenje sv. cerkve. Dobra misel. —

Poslednje novice. Trienški stolni prošt dr. Jan. Zwergger je od solnograškega kneza vikšega škofa imenovan sekovski škof. — Kadensko duhovstvo je sklenilo v konferencijah, da vsaka farna srenja naj s prošnjo do gospodske hiše protestuje zoper to, da bi spodnjica deržavn. zbora verske in cerkvene reči vravnala. Srenja Čahovic je prošnjo že poslala. Prav je! — Te dni je bil v Ljubljani č. o. Tomaž Brzeska, misijonar med Bulgari na Turškem. Prihodnjič kaj več. — Danes so se podali mil. knez in škof na Rako veliki altar posvečevat. — O „šolskih letnih poročilih“ drugi pot kako besedo, ko jih še več skupaj pride; tako tudi, „obrnave iz deržav. zbora“ itd.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Čast. g. Jan. Bilcu, zgodnjiku v Ternovi, je dovoljeno zavoljo bolehnosti za eno leto v pokoj se podati.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. d. K.: Odpravn. naročeno; zastran drugega serčno hvaležno, ako okolišine dopustijo. — G. — z: Za sedaj prekasno. —